

het groote plaatsbelle- toorn Gods, den sabbath in toorn Gods zegt ook, dat eenschap den ozen, de mid- Hij zag geen der genade, am Gods de alle zonden. Ich nam. Hij cht den Raad zoening door den met Zijn rimpel voor en erven kodat God geica — één in wonder is nu v. d. B.

MIJN LEVEN

de kerk (even at ambtelijk bare effecten- j de zichtbare in te voegen, disceerd eeuw- nlijk drie: de le Zoon in zijn enbare, consu- en fixeurende K. S.

atie

al opgemaakt: ynocratische ook hier val- e balans laten

het synodoera- ft thans Oos- lijke woorden- n zelfs erken- ing — dr Brill- te erkennen, nocraten een ntusschen toch pogen, bedoe- en de eerlijke zelf deputaat r een scherm) orbreken", wat

ns teleur. Hij gehaspel over m" (te weder- kunnen daar in jlf, steunpilaar Die vindt (de dat Schilder's natuut gedwon- te de oen: ikjes! Maar dr let over loopt. el klein onder- niet, dat men loofde haar af- ruit, en dat d waren): God iar afwijkt. Die maar het mis- arboven staat: it? den doorstooten krechtelijke de- kende ook (13 gezegd: detail- leven en moed om naar gt ook hij de l gepriist, en te ook bij hem nu het belangrijke besluitenpapier schikt onder de p. Een rechter, is heeft afge- evoochten wordt, geweldig ding, jekt. Hij weet, s-recht wil hee- zóó zijn lastige Zóó vergooit dr k spreek op zijn man a's Wurth de „vrijgemaak- at we sterk uit

elkaar loopen, en dus — laat Oosterbeek niet de synode critiseeren, doch eens gaan praten met degenen, van wie de synode zelf: wij zijn met u uitgepraat, en de kerk mag u niet langer hooren.

En op zulke wankelende gronden gaat ook Wurth staan naast Ridderbos, roepende tegen Oosterbeek: zóó niet!

Wij wisten dat dit komen zou. Het is goed, dat Oosterbeek het nu ook weet.

Punt twee van de balans: na vijf jaar is men nog niet van onze schimmen af. Maar even vrolijk als vóór vijf jaar repeteert men dezelfde jokkentjes als toen; dr den Hartogh repeteert ze nu via ds Meuleman, zelfonderzoek en zoo meer. Bestrijding van ondergeteekende's gepubliceerde rapport? Geen letter. Hij is nóg niet verder dan zijn gauw-gauw in elkaar geslagen zalvend briefje, in 1944 ondertekend door Cremer en een aantal anderen over dat zelfonderzoek, dat gevaar zou loopen.

Men is van onze schimmen niet af. Want men is van dr H. H. Kuyper's schim niet af. Men roept om een gesprek, maar vermijdt het stelselmatig — althans schriftelijk.

In het punt der broederlijkheid zijn ze nog even ver als in 1944. Er over zuchten, maar niet er naar doen. De cirkel sluit zich in 1949 waar hij in '44 begon. Car on revient toujours à ses premiers amours. K. S.

„Grootegast”

De dagbladpers is een verschrikking, niet door dat wat ze zegt, maar door wat ze verkeerd zegt. Een foutieve redactie van één bureau-tje, en ze drukken allemaal maar na, wat hun is voorgezet, meestal met fatale verkorting. Zoo wisten we, dat al die verhalen over „Grootegast”, die in de dagbladen circuleerden, onjuist waren. Maar als de menschen onrustig zijn gemaakt, gaan de dagbladen zich haasten naar een volgend punt. Thans geven we de lezing van „kerkvisitatoren” in de classis Grootegast:

Inzake het in „Kerknieuws”, d.d. 12 Maart 1949 opgenomen artikel onder het hoofd „Een conflict in de Geref. Kerk onderhoudende artikel 31 K.O. te Grootegast-Lutjegast”, moge de volgende rectificatie dienen.

Enige kerken hebben in het verleden samensprekingen plaats gehad tussen de Gereformeerde Kerken van Grootegast, Kornhorn en Opende enerzijds en de Chr. Geref. Kerken van Kornhorn en Lutjegast anderzijds in het Zuidelijk Westerkwartier van de provincie Groningen.

De laatste maal, eind Nov. '47, besprak Dr Th. Hoff, Geref. pred. te Grootegast, het „Rapport” van de Chr. Geref. Synode 1937. Verschil van mening bleek natuurlijk over het goed recht van de „Vereniging van 1892”. De inleider bracht naar voren, dat „1892” niet het struikelblok mocht zijn voor een eventuele vereniging van Geref. en Chr. Geref. De conclusie van die avond luidde in dezelfde geest. Voorts werd als verschil genoemd in de loop van de vergadering het punt der prediking. Besloten werd op 10 Jan. 1948 nogmaals te vergaderen. Ditmaal zou de uitnodigende kerkeraad de Chr. Geref. Kerk van Lutjegast zijn, welke ook zorg zou dragen voor een inleider over dit onderwerp. Later is meegedeeld, dat deze vergadering verzet moest worden naar eind Januari. Nog later naar begin Februari. Daarna is niets meer gehoord.

In de boezem van de Geref. Kerkeraad van Grootegast bleek verschil van mening met betrekking tot de Chr. Geref. Kerk.

Ten bewijze hiervan diene o.m.: a. dat in een leed- dienst door een der ouderlingen een Chr. Geref. preek werd gelezen; b. dat een tweetal ambtsdragers de Schooldag te Apeldoorn bezochten; c. dat een ouderling tegenover Kerkvisitatoren verklaarde: „Wij zijn eigenlijk Chr. Geref. en Da Hoff niet”.

In Nov. 1948 werd aan de Gemeente een nieuw tal voor de verkiesing van twee ouderlingen en één diaken bekend gemaakt.

Een broeder uit de Gemeente heeft toen persoonlijk aan de aftredende diaken van T. (welke stond op het tal voor ouderling) geschreven o.m.: „U sprak toen uit, dat de kerk, waarvan u lid is, en welke u dient, in het bijzondere ambt van diaken niet de ware kerk is. Volgens u was dat de Chr. Geref. Kerk. Toen u die uitspraak deed, ben ik geschrokken. Temeer omdat u uw houding verklaarde met het gezegde: „Ik zie dit als een tussenschakel naar de Chr. Geref. Kerk en ik wil meerderen wakker maken teneinde straks naar de Chr. Geref. kerk over te gaan”. Ik hoop en bid dat u van gedachten is veranderd opdat ik mij zonder bezwaar kan conformeren aan uw candidaatstelling. Ook ik wens vereniging met alle ware Christgelovigen, zowel uit de Chr. Geref. als de Synodaal-Geref. en Herv. Kerk”. Hoewel deze broeder met zijn bezwaar niet bij de Kerkeraad kwam, werd deze zaak toch aanleiding tot een bespreking, eerst in de Kerkeraad en daarna in de Kerkeraad met Kerkvisitatoren, daar er verschil van mening openbaar werd over de ware en de valse Kerk. Kerkvisitatoren spraken uit, dat wij geen andere binding in onze Kerken hebben dan die aan de Heilige Schrift en de Drie Formulieren van Enigheid en dat daarom iemands opvattingen t.a.v. de Chr. Geref. Kerk geen reden kan zijn om hem van het tal voor ambtsdrager af te voeren, maar dat iemand, die een ambt aanvaardt, moet kunnen beloven, dat hij zijn ambt met alle trouw en toewijding zal bedienen.

Daar br. v. T. deze belofte aflegde en tevens verklaarde dat hij, wat de pogingen tot vereniging met de Chr. Geref. Kerk betrof, in de kerkelijke weg zou blijven, waarmee ook de andere broeders instemden, hebben Kerkvisitatoren dienovereenkomstig geadviseerd en was deze zaak, naar hun mening tot een oplossing ge-

bracht. Hun advies luidde aldus: „.....gelet op de verklaring van br. v. T., dat hij zich bewust is de ware kerk van Christus te Grootegast thans als diaken te mogen dienen en dat hij ook gewillig is bij eventuele verkiezing, dit als ouderling te doen en dat hij inzake de pogingen onzer Kerken om tot eenheid te komen met de Chr. Geref. Kerken, die kerkelijke eenheid alleen wil zoeken in de kerkelijke weg en niet zonder voorafgaand advies van het kerkverband, van oordeel dat geen redenen aanwezig zijn waarom br. v. T. zou moeten vragen van het dubbeltal voor ouderling te worden afgevoerd of dat hij door de kerkeraad op het dubbeltal niet zou mogen worden gehandhaafd”.

Zij hebben meteen de brs opgewekt om nu ook met volle kracht de zaak van kerkbouw, waaromtrent aan de Classis reeds advies en medewerking was gevraagd, te behartigen.

Nadien is echter gebleken, dat de betreffende brs niet met dit advies instemden, waardoor weer andere en grotere moeilijkheden ontstonden. In deze situatie heeft de Praeses met medeweten van de Kerkeraad, zich tot de Kerkvisitatoren gewend, met als gevolg een derde samenspreking, nadat de leden van de Kerkeraad desgevraagd verklaard hadden, geen overwegende bezwaren tegen hun aanwezigheid te hebben.

Tijdens deze samenspreking hebben de brs zeer be- list en duidelijk uitgesproken dat zij de Chr. Geref. Kerk beschouwen als wettige kerk sedert 1892, hetgeen onder meer kan blijken uit uitdrukkingen als deze: „De vrijmaking is de eerste stap, nu nog een stap verder en wel naar de Chr. Geref. Kerk”; „Wij zijn vrijgemaakt om ons te voegen bij de Chr. Geref. Kerk”. Een der brs wilde zelfs zijn ambt gebruiken om de Gemeente aldus in te lichten dat zij zich moet voegen bij de Chr. Geref. Kerk. Verder weigerden zij nog steeds hun volle medewerking te verlenen aan de zaak van kerkbouw. Na ernstig vermaan zagen kerkvisitatoren zich genoodzaakt tot het geven van het volgende advies: „.....gehoord de verklaring van br. K.: a. dat de „Chr. Geref. Kerk” sedert 1892 is wettige kerk; b. dat de vrijmaking van de door ons gewraakte Synodebesluiten daarom niets anders mag bedoelen dan dat men zich voegt bij de kerk; c. dat hij dat laatste nog steeds niet als zijn roeping van Christus’ wege; d. dat hij daarom niet kan beloven met al zijn kracht in het ambt mede te werken aan de opbouw en bloei van de Geref. Kerk, waarvan hij tot heden lid is in volle rechten; hebben gemeend op grond van het vorenstaande de Kerkeraad voornemens te moeten adviseren, dat deze aan br. K. op diens verzoek ontheffing uit het ambt van ouderling verlene”. Daar br. B. en v. T. zich met br. K. eens verklaarden, werd door de kerkvisitatoren het advies gegeven deze beide brs niet te handhaven op het tal voor ouderling. Deze adviezen, gegeven 6 Dec. 1948, werden door al de (vijf) kerkeraadsleden aanvaard. De Kerkvisitatoren hebben deze adviezen gegeven, daar gebleken was dat deze drie brs hun standpunt t.a.v. de Chr. Geref. Kerk lieten beslissen bij al hun praktische ambtelijke arbeid. Niet hun „ligging”, maar hun praktische houding gaf de doorslag. Daar is t.a.v. br. K. van schorsing geen sprake, maar in dit geval een verantwoorde ontheffing uit het ambt, temeer omdat hij zelf ook zulks verzocht had. En afvoeren van het tal zal men evenmin een schorsing kunnen noemen. De brs B. en v. T. hebben hun ambtsperiode ook ten volle uitgezet.

De brs B., K. en v. T. zijn 19 Dec. officieel op hun instemming met de op 6 Dec. gegeven adviezen der kerkvisitatoren teruggelopen en zijn met een tweetal bezwaarschriften naar de Classis Grootegast gegaan, welke vergaderde op 27 Jan. 1949, in welke bezwaarschriften zij laakten de houding van de Praeses en die der Kerkvisitatoren. De classis Grootegast heeft de handelingen van de Kerkeraad en de Kerkvisitatoren met algemene stemmen volledig goedgekeurd.

14 Febr. 1949 hebben deze brs met hun gezinnen, en nog enkele andere leden, zich aan de gemeenschap der Kerk onttrokken, hoewel op de Classis door hen gezegd was dat zij zich zouden wenden tot de Part. Synode. Op 22 Febr. daarop hebben zij zich officieel aangesloten bij de Chr. Geref. Kerk van Lutjegast, hoewel de Kerkeraad op 21 Febr. deze brs en zrs nog heeft uitgenodigd tot een vergadering met de Kerkeraad, zo nog een laatste poging doende de dreigende definitieve breuk te voorkomen. Er bleek bij hen geen behoefte meer te zijn tot een samenspreking.

Waarschijnlijk komen we volgende week op deze aangelegenheid terug. Er „zit” nog wel wat „copie in”. K. S.

Agitatie

Er is onzerzijds geklaagd over de bewering van Oosterbeek II, dat er „agitatie” zou zijn gevoerd, die het respect voor synodes zou hebben doen verliezen. Nu schrijft ds J. de Waard een warm artikel, wijzend op wat in 1944 is verklaard door den Kamper kerkeraad, die erkende dat in den kerkstrijd van alle kanten zonde was. Ds de Waard zegt, dat hij die verklaring nog aanvaardt.

Zeker, dat doen wij ook. Bijvoorbeeld in het Getuigenis, dat van de Groningsche synode is uitgegaan. Daar staat b.v.:

„Wij willen in dit getuigenis gaarne belijden, ook onze eigen schuld te zien voor God. Wij weten, dat velen op zulk een erkenning uit onzen mond wachten. Maar juist daarom verklaren wij met des te sterker klem: schuldbelijdenis heeft alleen dan recht op haar naam, indien zij vrucht is van bekeering. Wij voor ons hebben de scherpe smede van deze goddelijke waarheid te gevoelen; maar dit geldt in dezelfde mate u allen, die den Heere en ons nog niet mocht zijn gevolgd in de vrijmaking, en die nog den euvelen moed hebt, de preekstoel voor ons gesloten te houden, die zij openstelt voor anderen; onder wie er zijn, — o, ziet gij het niet? — die meer en meer aan het zwaargela-

OP EN OM 'T KERKPLEIN

Een rietstaf, die de hand doorboort

Het is merkwaardig te constateeren hoe groot en schier onbegrensd het vertrouwen, óók van vele christenen, is in den „staat”. Die staat kan alles. En het is niet te ontkennen, de staat kan véél. De overheid heeft van God een geweldig wapen ontvangen en bovendien de bevoegdheid en de opdracht dat zwaard ook te gebruiken. Zij ontving geen paradesabel, waarmee in vroeger jaren pas beëdigde luitenantjes graag pronkten, maar het zwaard om weerbarstige onderdanen te dwingen willens of onwillens haar wil te doen. En deze macht van den „staat” is voor hemzelf de permanente verzoeking om zich te doen gelden ook waar God hem geen bevoegdheid gaf en voor zijn burgers de verzoeking om van dien staat te verwachten, wat geen andere instantie ter wereld — naar hun meening — te geven vermag.

Men heft de leuze aan om een nieuwe maatschappij. Doch nauwelijks is die leuze aangeheven, de leuze om een vernieuwing van de velerlei maatschapsverhoudingen in het leven, de verhouding tusschen den man en zijn „maat”, of men roept de hulp in van den almachtigen staat. De harten moeten tot elkander geneigd worden „bij de wet” en met de sancties aan die wet verbonden. En door dat ingrijpen van de zwaardmacht der overheid, een typisch politisch instrument, verwacht men sociale vernieuwing, de vernieuwing van de maatschappij, van de verhouding tusschen den man en zijn „maat”, samenbinding der harten!

Dit is in den grond der zaak de ethiek van den revolver op de borst van den naaste:

„Wilt ge niet mijn broeder zijn, dan sla ik U den schedel fijn”.

Ook onder ons schijnt er sedert Sikkels zijn Christelijk-sociale opstellen schreef, Kuyper ons volk voorlichtte en Fabius getuigde, wél wat veranderd.

Onlangs hoorden we de opmerking, dat het in een tijd van werkloosheid — men zag dien tijd komen — voor de kerkelijke diaconie toch wel onmogelijk zou zijn om voor de leden der gemeente te zorgen en dat we als vanzelf aangewezen zouden zijn op den staat. Deze laatste toch had de macht!

Op de vraag of de staat een roeping heeft in dagen van economische depressie en in verband daarmee van werkloosheid, gaan we hier niet in.

Wel op iets anders. En dat is dit: of achter zulk spreken niet het benauwende ligt, dat men toch op den staat meer vertrouwen stelt dan op den Heere Jezus Christus?

Is het zoo zeker, dat de staat altoos voor zijn werkloze, en in die situatie arme burgers zorgen kan? Het China van heden, de Balkanlanden in den na-oorlogschen toestand, het verarmde Duitschland toonen ons het tegendeel.

En is het zoo zeker, dat de staat altoos voor ál zijn burgers zorgen wil? De economische boycot, waarvan de Schrift spreekt in het boek der Openbaring zegt het ons anders.

En de praktijk van het verleden heeft het omgekeerde meer dan eenmaal bewezen: „vadertje staat” heeft meer dan eens degenen, die den HEERE vreezen van zijn vaderlijke zorg uitgesloten.

Maar de Christus heeft het anders gezegd: „Mij is gegeven alle macht in den hemel en op de aarde”. En wél heeft Hij aan Zijn trouwe kerk hier op aarde niet anders beloofd dan bloed, zweet en tranen: „in de wereld zult gij verdrukking hebben”. Doch Hij gaf daarbij de koninklijke belofte: „Ik ben met ulieden ál de dagen tot aan de voleinding der wereld”. En dat laatste is een weldaad, die Hij aan Zijn gemeente belooft en bewijst. Want toen in het Romeinsche rijk niemand zich om de paupers bekommerde, de staat de geloovigen veelszins vervolgde en de valse kerk, de synagoge, de christenen van haar armenkas uitsloot, maakte de Heere de harten in de gemeenten der heidenen gewillig om te voorzien in het gebrek der joodsche christenen in Jeruzalem.

Och, dat we toch geloof hadden! Eens wat minder hoog dachten van „vadertje staat” en wat meer vertrouwen hadden in den barmhartigen Heiland. Toch eens wat minder wereldgeleijkvormig waren in de dingen van het dagelijksch brood!

Want „vadertje staat” is voor den geloovige toch een gebroken rietstaf, die de hand doorboort, voor den man, die op zulk een riet leunt. D. E. C.

den woord der confessie blijken ontwend te zijn. Als gij u niet bekeert, gelooven wij uw schuldbelijdenis niet, want God heeft ons zelf gezegd, dat Hij die twee, belijdenis van schuld en wederkeer tot de gehoorzaamheid, nog nimmer van elkaar gescheiden heeft. Hetgeen dan God samengevoegd heeft, scheidt de mensch niet. Wilt gij schuld belijden over de breuk der kerk? Breekt dan met haar zonden. Schrijft dan in 1946 geen vrijblijven voor predikanten en candidaten, die hun tot geleidelijke afwijking op den weg naar den kansel dienen, en welke thans in 1946 anders luiden dan die van 1942 en 1944, edoch, zonder dat gij voor God en menschen herroep de zonden van schorsingen en weringen en afzettingen, die even zoovele daden van schisma waren, wij zij toen verboden, wat gij thans vergunt, n.l. het leeren van

dingen, die niet ten volle in overeenstemming zijn met datgene waaraan destijds hoogleeraren, predikanten, ouderlingen en kandidaten moesten beloven in alles wel conform te zijn.

Ook hier dus een erkenning als van den Kamper kerkeraad.

Maar „agitatie” is een bepaalde zonde; prof. Holwerda heeft laten zien wat dit woord beteekent. Is ze gepleegd, dan zal het moeten gezien en erkend worden. Maar zolang de één agitatie noemt, wat de ander gehoorzaamheid acht te zijn, zal moeten worden onderzocht, en niet in het vage gezocht.

K. S.

De Theologische Hoogeschool gedurende haar 94ste levensjaar ¹⁾

Wanneer we, voor we overgaan tot het verrichten van die handeling terwille waarvan deze samenkomst in eerste instantie werd belegd 't nu in het verleden verzonken Schooljaar nog even overzien, rijst boven alles, wat van het daarin geschied in onze herinnering voortleeft, uit, die daad van onzen hemelschen Vader, waardoor Hij Professor Doctor Saekle Greijdanus uit het lichaam onzer School loscheurde en overbracht in zijn heerlijkheid.

Inderdaad zoo hebben we het beleefd: Prof. Greijdanus werd op den 19den Mei van het vorig jaar uit de School losgescheurd. Voor ruim dertig jaar was hij als een vreemde in haar corpus ingelijfd. Greijdanus was immers een trouw zoon der Doleantie en de Vrije Universiteit was zijn alma mater. En daarom en zoo was de School voor hem en hij voor de School een vreemde. Ze hadden elkaar voorheen zelfs nimmer ontmoet! Maar zijn komst voorspelde door de wijze waarop zij een feit werd, aanstonds veel goeds. Vooreerst werd in Greijdanus, met groote eenstemmigheid, tot hoogleeraar gekozen een geloovig, zichzelf volkomen wegcijferend dienaar des woords, die, hoog begaafd doctor theologiae, rusteloos had gestudeerd. Hij nam voorts zijn benoeming aan de Theologische Hoogeschool niet aan in de overweging, dat dit instituut noodgedwongen in het leven moest worden gehouden, zoolang een koppige minderheid zich aan het synodale besluit om haar op te heffen niet wilde conformeren. Neen, hij zag voor onze Hoogeschool een eigen en onmisbare functie en roeping ten behoeve van de kerk Gods. En in die overtuiging zei hij rustig en krachtig ja tot de kerken, die hem voor deze nieuwe taak riepen. En toen hij in December 1917 zijn ambt aanvaardde was zijn inaugureele rede van het begin tot het eind een krachtig belijden van de waarachtigheid van het geschreven woord Gods óók en juist in de wereld van de theologische wetenschap.

Zulk een inkomen en opgenomen worden in het leven der School gaf grond voor het koesteren van groote verwachtingen. En we mogen het nu in waarheid en oprechtheid verklaren: Greijdanus en de School zijn een eenheid geworden, zoo innig als misschien nimmer te voren één van de hoogleeraren met haar heeft gevormd. Hij heeft de School en in haar de kerken nimmer teleurgesteld. Ook niet in de jaren toen de zwaarste crisis, welke de School ooit heeft moeten doorworstelen, een crisis, waarin ontrouw aan de kerk en dus ondergang haar bedreigde. Greijdanus heeft hard, goed, trouw, geloovig gearbeid. En zoo is hij, dat nederige kind Gods, dat alleen maar dienaar van God en al diens kinderen begeerde te zijn een gróóte geworden in den kring der School en evenzoo in de wereld van de theologische wetenschap. Hij blijft ons onvergetelijk.

Een schoone en stijlvolle herinnering aan zijn arbeid en geloof heeft Prof. Greijdanus ons nagelaten voor eerst in zijn bibliotheek, die hij aan de School legateerde en die als een eigen, afgerond onderdeel van onzen boekenschat zal blijven voortbestaan, maar niet minder, in de stichting: het Greijdanus-Kruijthoffonds, die bij testamentaire beschikking in het leven werd geroepen. De kerken — zoo zei hij kort voor zijn sterven — hebben het mij mogelijk gemaakt de studie tot de promotie toe te voltooien. De kerken hebben mij altijd aan stoffelijk goed gegeven wat voor mijn levensonderhoud en arbeid noodig was. Al wat bij mijn heengaan daarvan overig is zal ik daarom aan die kerken teruggeven. En dan speciaal om ze te helpen bij de verwerving van predikanten ook uit die broeders, welke de kosten van de voorbereiding daartoe zelf niet kunnen dragen.

Wij hebben dit aangehoord en eerbiedig gedacht: dat is Greijdanus!

Toen de scriba der Curatoren op een van de laatste vergaderingen van dat college zijn concept-verslag over het voorbijgegangene cursusjaar voorlas, zei hij o.a.: Prof. Greijdanus zal moeilijk vervangen kunnen worden. Mogelijk zal hij onder Gods zegen wel worden opgevolgd.

Het is mij een oorzaak van groote vreugde en dank thans te mogen gewagen van den zegen des HEEREN ons in het zoeken van den opvolger van Prof. Greijdanus geschonken. Zonder dat één enkele wanklank werd vernomen, mocht alle arbeid worden verricht,

welke in de benoeming van Dr H. J. Jager tot hoogleeraar in de Nieuwtestamentische vakken door de Generale Synode van Amersfoort resulteerde. Wij heeten hem reeds in deze samenkomst hartelijk welkom, en hem de verzekering gevende van een open hart voor hem en zijn gezin, bevelen wij hem met het oog op zijn zeer gewichtigen arbeid Gode en zijn genade aan.

Wat voorts den gang van het Schoolleven gedurende het, voor ditmaal met een paar maanden verlengde, 94ste levensjaar betreft: we mochten ons met het oog daarop verheugen in de heerlijkheid van het alledaagsche — waarbij ik zoowel op verheugen als op heerlijkheid het accent zou willen leggen.

In het Curatorium vonden enkele mutaties plaats. Ds B. A. Bos, die wegens verhuizing ophield curator te zijn, werd vervangen door Ds C. Vonk van Schiedam. Friesland, oorspronkelijk ook voor de curatoraanwijzing gecombineerd met Groningen, zond thans een eigen deputaat-curator in Ds J. Hettinga van Harlingen. In het Stichtingsbestuur dat met blijvende toewijding zijn arbeid verrichtte, vond geen wijziging plaats.

Gedurende het nu voorbijgegangene jaar werden de namen van 21 studenten in het Album der School ingeschreven. Zeven kandidaten meldten zich bij ons met het oog op de studie voor het doctoraal examen. Gerecenseerd werden 113 inschrijvingsbullen. Daaronder waren er 79 van aspiranten voor het candidaatsexamen, terwijl er 34 toebehoorden aan sollicitanten naar den doctorshoed. Het aantal studenten bedraagt derhalve momenteel 132.

Omtrent de bedoening der studenten, voor zoover die een moment van het leven der School uitmaakt, behoeft niets bijzonders te worden gememoreerd, hetgeen steeds het beste is van wat daarover kan worden meegedeeld.

Een belangrijke wijziging in de personeelsbezetting vormde de aftreding van Prof. Schilder als bibliothecaris. Op zijn verzoek, ingediend onder den druk van te onvangrijken arbeid, ontving de grondlegger van onze bibliotheek een, om zijn persoon graag gegund, maar vanwege zijn verdiensten op dit gebied noode verleend, eervol ontslag. De curatoren benoemden op voorstel van het college van hoogleeraren tot zijn opvolger Prof. Deddens. Bibliophilie en bibliophaag van aanleg is het beheer over ons boekenkapitaal in zijn handen ongetwijfeld veilig. Voorts is de bibliotheek

een voorwerp van aanhoudende vreugde in onze Schoolwereld. Gestadig groeit zij. En met boeken van groote waarde. Als ik memoreer, dat juist „Migne” werd besteld weet elk insider in welke richting en met welk een vaart ons boekenbezit wast. Het Dames-Comité doet met kleine middelen wonderen. Door den arbeid daarvan wordt onze bibliotheek in zeer bijzonderen zin een „volksbibliotheek”. Ze is immers geheel en al een geschenk van het Gereformeerde volk. En door den noesten arbeid van den conservator wordt ze ook een steeds bruikbaar instrument in het Schoolbedrijf.

Wanneer wij den conservator noemen, denken wij als vanzelf ook aan den anderen functionaris, die eveneens van 's morgens vroeg tot 's avonds laat in het gebouw der School aanwezig is en zijn werk niet minder „van harte” verricht: niet graag zou ik vergeten den pedel te danken voor den velerlei arbeid, welken hij, met assistentie van zijn vrouw, ten bate der School verzet en den onwaardeerbaren steun, welken hij een onervaren rector bood.

Tenslotte moge ik nog vermelden, dat de rector op den 8ten September van het vorige jaar in de gelegenheid werd gesteld H.M. Koningin Juliana in het Koninklijk Paleis te Amsterdam geluk te wenschen ter gelegenheid van haar troonsbestijging.

De voor mij meest begeerlijke onder de vele plichten van een rector is die van het overdragen van zijn waardigheid aan zijn door de Curatoren benoemden opvolger in deze functie. Ik heb het rectoraat steeds als een schoon ambt beschouwd, wanneer en zoolang een ander daarmee was bekleed. Dat ik van die schoonheid thans weer mag gaan genieten is mij een oorzaak van vreugde. En dat dit mag geschieden, nadat ik het rectoraat aan U, collega Holwerda heb overgedragen verdiept mijn vreugde niet weinig. Ik zal niet zeggen waarom wij, uw collega's, U met vreugde en vol vertrouwen deze „exousia” zien overnemen. Men zou terecht opmerken: zwijg gij maar stil, wij weten het ook wel. Ik moge U alleen verzekeren, dat de last die op U wordt gelegd een lichte is. Is het soms moeilijk leiding te geven in een gemeenschap van werkers, waarin ongedwongen steeds een sterke eenheid des geestes openbaar wordt? Met de bede dat God, Die den weg van deze School heeft gemaakt tot een lichtspoor van zijn genade, haar in al haar arbeid ook onder Uw rectoraat moge houden in de gehoorzaamheid aan zijn woord, draag ik U het rectoraat over. — Ik heb gezegd.

C. V.

DE CRISIS VAN HET GEZAG

in het bedrijfsleven (XVI)

POLITIEK EN SOCIAAL LEVEN

In zulk spreken van „de mensch meer waard dan goud”, zooals in ons vorig artikel signaleerd, schuilt het gevaar, dat wij in humanistische, zij het dan ook z.g. christelijk-humanistische wateren verzeild raken en de bedding, waarin de Heilige Schrift ons leidt, verlaten. De mensch toch heeft in zich zelf en op zich zelf geen waarde, hij ontleent zijn waarde alleen aan God, die hem schiep en hem met heerschappij bekleedde. Wanneer de mensch vergeleken wordt met hemel, maan en sterren, het werk van Gods vingeren, en door Hem bereid, dan belijdt de geloovige zelfs: „Wat is de mensch, dat Gij zijner gedenkt, het menschenkind, dat Gij naar hem omziet” (Psalm 8:5 in de vertaling van de Korte Verklaring, uitgave Kok, Kampen). Wanneer voorts de dichter van dien achtsten Psalm gewaagt van de waarde van den mensch en de hem verleende opdracht, dan plaatst hij die beschouwing geheel binnen het raam van de lofverheffing: O HEERE, onze Heere, hoe heerlijk is Uw Naam op de gansche aarde! Daar begint hij mee (vers 2), en daar eindigt hij mee (vers 10). Het volle licht en het uitsluitende accent valt op God den Schepper en Onderhouder. Die den mensch „doet heerschen over de werken Zijner handen” en Die „alles onder zijn voeten gezet heeft” (vers 7).

Het past ons dan ook alleen zóó te spreken van de „waarde” van den over Gods scheppingsgoederen geplaatsten rentmeester, dat alleen God de Eigenaar daarvan eer en heerlijkheid ontvangt.

Zeer zeker moeten wij hierbij ook bedenken, dat dit rentmeesterschap van den mensch ten gevolge van de zonde geschonden en gebrekkig optreedt, en in deze wereld niet tot die volle ontplooiing komen kan, welke in den staat der rechtheid gegeven was, en, bij voortduur daarvan, tot steeds heerlijker openbaring zou zijn gekomen. Vandaar dan ook, dat de schrijver van den Hebreërbrief, dezen achtsten Psalm citeerende, opmerken moet: „Doch nu zien wij nog niet, dat hem alle dingen onderworpen zijn” (Hebr. 2:8). De mensch als rentmeester Gods met de oefening van zijn heerschappij, waarvan zelfs geldt „want daarin, dat Hij hem alle dingen onderworpen heeft, heeft Hij niets uitgelaten dat hem niet onderworpen zij” (Hebr. 2:8b), is een door de zonde geschonden en schendende mandataris, een hopelooze knoel, die er uit zichzelf niets van terecht brengt. Daarom is er ook alleen in het licht van het door Christus verrichte verzoenings- en herstellingswerk weer uitzicht gekomen voor de herstelling, óók van dat volle rentmeesterschap, is het in Hem thans reeds hersteld. Daarom laat de schrijver van den Hebreërbrief op

deze zooveen geciteerde woorden ook volgen: „Maar wij zien Jezus met heerlijkheid en eere gekroond.” (Hebr. 2:9a). Terwijl van ons menschen als rentmeester Gods nog moet gelden, dat niet gezien wordt dat ons alle dingen onderworpen zijn, geldt van Christus in vollen omvang dat woord van Psalm 8:7b: „Gij hebt alles onder zijn voeten gezet”. Zoo schrijft de apostel tot tweemaal toe in 1 Cor. 15 vs 27a en Efeze 1:22, dat God „alle dingen Zijn voeten onderworpen heeft”. In Hem glorieert weer ten volle de Rentmeester Gods, Die Zijn ambtsdienst zuiver en volledig volbrengt. Hij werkt er nog dagelijks aan om alles aan Zich als Rentmeester Gods te onderwerpen. „En wanneer Hem alle dingen zullen onderworpen zijn, dan zal ook de Zoon Zelf onderworpen worden Dien, Die Hem alle dingen onderworpen heeft, opdat God zij alles in allen” (1 Cor. 15:28). Hij, Christus onze Heer, heeft door de genade Gods voor allen den dood gesmaakt, opdat Hij als leideman hunner behoudenis door lijden heen volmaakt zijnde door Hem, om Wien en door Wien alle dingen bestaan vele zonen tot heerlijkheid zou brengen. Want Hij, die heiligt en zij, die geheilgd worden zijn allen uit één; daarom schaamt Hij Zich niet hen broeders te noemen (Naar Hebr. 2:10 en 11). Zoo komt ook het bij de Schepping gegeven rentmeesterschap van den mensch en de mogelijkheid tot zuivere en volledige uitoefening daarvan, in onderworpenheid aan God, weer vrij door het eenige en volkomene offer van den Zoon van God.

Tot de uitoefening van het rentmeesterschap zijn maar niet bepaalde menschen, doch is ieder mensch geroepen. Deze gedachte vraagt nu onze aandacht. Aan elk der menschen heeft God iets toebetrouwd en over dat toebetrouwd deel is elk van hen tegenover God den Eigenaar aansprakelijk en rekening en verantwoordig verschuldigd. De mensch is reeds rentmeester ten aanzien van hetgeen God hem in gaven van lichaam en geest toebetrouwd, want, zooals reeds opgemerkt, reeds daarin gaf God hem als zijn schep-sel iets in heerschappij, waarvan Hij Eigenaar is gelijk van heel den mensch. En bovendien geeft God aan een elk zijn voor hem bestemde deel, hetzij veel of weinig, aan andere scheppingsgoederen in beheer.

Wanneer wij zoo uit de Heilige Schrift weer leeren, hoe wij den mensch als rentmeester Gods moeten beschouwen en erkennen, dan ontdekken wij ook het onzuivere en verkeerde van beschouwingen, waarbij voor den arbeider een deel van het rentmeesterschap van den óndernemer wordt opgeëischt, opdat hij ook deel zou kunnen hebben aan dat rentmeester zijn. Wij hebben hierbij b.v. het oog op hetgeen in het num-

¹⁾ Het hierna volgende is de vermelding van de lotgevallen van de Theologische Hoogeschool, zooals deze door Prof. Veenhof werd gegeven bij de overdracht van het rectoraat op 8 Februari j.l.